

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 21 sept. 3 opt.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerantii capeta doue tablouri pompöse.	Pretiulu pentru Austri'a pe jul.—dec. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 38.	Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Sococu et comp. în Bucuresci.	Anulu V. 1869.
--	---	--	------------	---	--	----------------------

La fondarea unui teatru natiunalu.

Pré stimate domnule redactoru!

Nobil'a idea, ce ati propusu natiunii romane, fondarea unui teatru natiunalu in Romani'a de dincóce de Carpati, ve face onóre pretotu-indeinea, unde numai a potutu strabate acea idea marétia.

Toti romanii au primitu cu insufletíre acésst'a propunere, — toti dorimu din adanculu animei nóstre realisarea ei.

Si de unde atât'a bucuria? Pentru ce atât'a insufletíre?

Pentru câ ati esprimatu o idea generala, niati vorbitu de dorinti'a nóstra comuna, — câ-ci nu mai existe nici unu romanu inteligentu, carele sê nu dorésca fondarea unui teatru natiunalu de dincóce de Carpati.

Ah, spirite nobile, umbre maretie ale stramosilor nostri, cari sciurati cascigá natiunii nóstre onórea si respectulu Europei, unde sê ne intelnimu cu voi, unde sê conversâmu cu voi, déca nu in teatru?

E bine, cunóscemu toti misiunea subluma a teatrului. Nu gasescu dara de trebuintia a desfasurá mai pe largu acésst'a misiune, cu atâtu mai vêtosu, câ-ci onorab. domnu redactoru alu acestei foi ni-a desvoltat'o intr'unu modu escelentu. Deci eu ca unu ffu iubitoriu alu scumpei mele

natiuni, ca unu individu carele dorescu din adanculu animei mele sê avemu si noi unu teatru, — vinu numai a desvoltá si eu modestele mele pareri intru realisarea acestui scopu sublimu.

Nu avemu timpu de pierdutu! Trebuie sê ne apucâmu de lucru câtu mai curendu! Asié dara câtu mai ingraba sê se compuna unu comitetu carele sê primésca a supra-si sarcin'a de a conduce mai departe caus'a teatrula!

Acestu comitetu apoi sê faca unu apelu câtra natiunea intréga, provocandu-o la contribuire pentru acestu scopu. Sê numésca colectanti in tóte partile. Apoi sê primésca ofertele si sê le asiedie in locu conveniabilu pana la ulteriór'a dispositiune.

Facute aceste de câtra comitetu, va urmá ca si noi toti in genere sê ni facemu detorinti'a!

Incâtu pentru adunarea oferteloru la sate, eu ca preotu sateanu, mi-ieu a voia a propune aceste:

1. Dominec'a si in serbatori in tóte bisericile sê fia espusa o tassa pentru adunarea oferteloru câtu de mici in favorulu teatrului natiunalu.

2. Preotulu fia-carei comunitáti sê fia colectantele poporului incredintiátu pastoríei sale. Atérna numai de la zelulu si devotamentulu respectiviloru preoti ca sê se adune sume câtu mai considerabile. Eu nu credu sê se afle unu sufletu

de romanu, carele in decurgerea unui anu sê nu voiésca si sê nu fía in stare a oferí pentru scopulu atinsu celu pucinu 5—10 cruceri.

3. Fía-care protopopu sê adune in fía-care luna colectele incassate de câtra preotii din protopopiatulu seu, — si sê le tramita la comite-tulu teatralu.

Éta dara unu lucru mare si usioru de im-
nitu!

Veniti dara, fratiloru romani, „sê dâmu mana cu mana, cei cu anima romana!“ Sê parasimu nepasarea si indiferentismulu; sê ne insulfetîmu si sê ne interesâmu mai multu de prosperarea, marirea, si glori'a, natiunii nóstre!

Veniti sê ingenunchiâmu inaintea sacrului altariu natiunalu, aducandu fía-care sacrificiulu, ce mam'a nóstra comuna lu-ascépta de la noi!

Veniti sê ni facemu fía-care detori'a, sê in-naltiâmu dulcea nóstra natiune, carea de secolu stâ ingenunchiata inaintea progresului altoru natiuni, — veniti s'o asiediâmu la loculu ei ce-i compete in concertulu popóreloru, la loculu unde erá odinióra!

Sê voimu si vomu — poté!

Nicolau Butariu.

RESBUNARE.

„Astadi mie, mane tîe.“

ani! nu-ti aduci a minte,
Cu doi ani mai inainte,
Cum eram si cum erai . . . ?
Eu sermanu si vai-de-mine,
Totu ce-aveam, erá unu: vai!
Tu departe de suspine,
Cu viéti'a te jocai.

Sub a sortii grea povara,
Eu traiam viéti'a-amara;
Dar pre tine te iubiam . . .
Intr'o dî — ce cutediare!
La genunchii tei diaceam,
Si oftandu o grea astare,
Fani! ast-felu ti-dîceam:

„De seraculu ce te-adóra,
Fic-ti mila, dînisióra,
Dâi amoru pentru amoru!“
Tu de sórte-ti inganfata:
„Sê n'atingi alu meu pitioru —“
Mi-ai respunsu — si ofensata,
Me mustrai sê nu te-adoru.

„Nu-ti fía — ti-am dîsu — rusîne,
Fani! déca vedi pre mine,

Unu vestmentu asié 'nvechitu!
Câ-ci adesea sub vestminte,
Ce din moda si-au iesitu,
Arde-o anim'a fierbinte,
Si-unu amoru nepangaritu. . .

Tu-mi dîceai: „Pung'a desiérta,
Intr'o haina vechia, sparta,
Nu me póte 'n destulí!
Sunt destui carii pre mine,
Alt-felu me voru sci iubí;
Cauta-ti tu 'a ca tine,
Si-o iubesco cum vei sci!“

Te-am lasatu atunci cu jale,
Si 'ntorcêndu-me, pre cale
Cu Em'a m'am intelnitu;
Ea mi-a risu, cu i-am risu éra,
Si simtîndu câ sum iubitu,
N'asceptai cuventu sê-mi céra,
Ci man'a i-am oferitu.

Ea avea o gradinitia,
Si fiindu gradinaritia,
Gradinariu m'am facutu eu;
Si logam din floricele,
Cununitie totu-mereu . . .
Capetamu in tergu pre ele,
Adi unu leu si mane-unu leu. . .

Si-astfelu iérn'a candu sosise,
Scriulu nostru ni-lu gasise
Micu modestu — dar plinu de lei.
Anulu nou veni . . . si mie,
Mi-a adusu prin man'a ei,
Haine nóue, pelaria —
Emei rochii si cercei.

Adi iesîmu fara rusîne,
Printre ómenii . . . „Le stâ bine!“
Striga toti ce ne 'ntalnescu.
Si-mi sunt dîlele placute,
Si nimicu nu mai dorescu:
Decâtu ea sê me sarute,
Si sarutulu sê-i platescu. —

Dar ce vedu, Fani sê fía?
Fani calea sê mi-o tîe —
Si sê-mi dîca: „M'am caitu?“
„Ah, mi-dîce ea cu jale:
„De sciam . . . te-asiiu fi iubitu!
Óre sub hainele tale,
Anim'a ti s'a recitu? . . .

„Vin'o astadi si m'adóra,
Si-a ta calda inimióra,

Fia-mi totulu pre pamentu!⁴
 Du-te Fani, fi iertata,
 Dar sê scii c'acestu vestmentu,
 Ce-i cosutu de-o alta féta,
 L'am platitu c'unu juramentu!

Cauta-ti tu unulu ca tine!
 Lasa-me Fani, pre mine
 Langa Em'a sê traescu! . . .
 Nu vedi tu câ-i primavéra?
 Nu vedi florile cum crescu?
 Ah, me ducu . . . cu Em'a éra,
 Cununitie sê 'npletescu. . . . .

I. Lapedatu.

Diavolu in tipu de angeru.

(Novela originala.)

I. Pe malurile Dunarei.

Suntemu intr'o dup'amédia-di frumósa a tómei 186*. Pe malulu Dunarei, unu locu dintre cele mai frumóse si desfatátorie a capitalei magiare, se preamlá unu publicu numerosu si elegantu. Timpulu erá placutu, — ceriulu seninu; sórele si-reversá radiele sale aurfe in argintiile unde ale riului mare, ér aerulu erá linu, abié zefirii usiorei lu-miscau din candu in candu.

De ne apropiâmu de multîmea preamblátoria, si de ne aflâmu inca confundati in delectarea naturei incantátorie, curendu ne desceptâmu, uitâmu natur'a cu tóte splendorile ei, câ-cie inposibilu sê nu ni stórca, precum toturoru, asié si nóue intrég'a atentiunea o copila d'o frumsétia rara, rapitória. Unu punctu erá ea in care se concentrá admirarea toturoru, si o fiantia pareá câ-e cadiuta din ceriu.

In orasiile mai mari, ca si Pest'a, unde tóte sunt in abundantia, raru s'afila atare frumsétia, care sê suprindia unu intregu publicu; afla-se inse un'a, aceea-e apoi siguru straordinaria.

Si copil'a acést'a erá atare.

Frumseti'a ei erá sublima. Ti-vinea, câ-e unu angeru. Faci'a ei pareá a ascunde in trasurile ei delicate totu atâtea ace magnetice; ochii ei ti-paraau dóue candelé magice; buzutiile ei par' câ erau dóue riurele de surise nectarice; trupsiorulu ei naltutiu si subtîrelu, ca a unei gratie, mersulu ei, ti-paraá câ numai flutura in aeru, si-apoi toalet'a ei plina de gustu, si c'unu cuventu, intregu esteriorulu ei, desvoltá o frumsétia inuimitória, infaciasiá o visiune rapitória.

Si „Cine-e dînisiór'a ast'a?“ se intrebau toti d'a rondulu, si chiaru si cei mai cunoscuti

in Pest'a nu scieau dá bataru cea mai neinsemnata deslucire.

Erá insocita numai d'o dama. Si esteriorulu acesteia, in butulu etâti cam inainte, erá inca placutu si atragatoriu; ba inca o toaleta pretfósa si dintre cele mai moderne, le atribuiá o stare de frunte si-o positiune innalta, si-ti impunea atare respectu.

Toti câti treceau pe langa ele, se opriau farmecati, priviau la ele, si admirau frumsétia acelei copile. Fantasi'a lor, care le a mai creatu inca frumsétia ideala, se imparea a li-se inmarmurí la diarirea acelu tipu.

Si de nu incetâmu a le urmari cu tóta atentiunea, sê ni fia concesu a mai inpartasi o surprindere, ce simtîmu in momentulu acést'a, e particulara, dar de nu pregetâmu a prinde firulu unei infasiurature de eveneminte curiose, trebuie ca sê fia d'unu interesu si pentru stimat'a cetitória.

Éca! nu departe d'acea fiantia rapitória, in distantia, acusi de doi, acusi de unu pasiu numai, acusi chiar langa spatele ei, revedu pe unu vechiu cunoscutu alu meu. Din anulu 185*, acum lu-revedu pentru prim'a óra. In persóna nu convenii de felu cu elu, vediutu-lu-am inse desu, si lu-cunosceam bine din descrierea altor'a. Pentru portarea lui placuta, pentru o anima simtítoria si unu sufletu nobilu ce avea, erá placutu de toti, si apoi aceea ce i causá lui placere mare, erá, déca se vedea placutu mai alesu intre damele frumóse pe cari le adorá inca atunci peste mesura. Inca pan' eramu in Sabíju — aici am inceputu a-lu cuqósce — elu plecá la Bucuresci, orasiulu seu natalu, nu sciu ce mai facú apoi câ-cie pana in momentulu acést'a nu-lu mai vediui. Valeriu — asié lu-chiamá — in intervalulu acést'a se strafurmá fórte. Mai unu copilu ce erá inca atunci, acum prospiciá ca unu june cavaleru, c'o statura maiestetica in inpunatória, c'o facia ce-o marcá o atractiune rara, si c'unu lucsu si c'o elegantia placuta.

Aveam acum multu interesu a privi la elu. Me delectam multu in fericirea lui, in care pareá a-lu fi strapusu copil'a aceea admirabila, pe care o urmariá pasiu in pasiu. Si din ce priviam mai multu la elu si la adorata sa, din ce me interesam mai multu de elu, si de eram cu nepasare, éca, perdeam firulu unei intimplári pré interesante, si ce sum acum in positiunea placuta a descoperi onorabilei cetitorie, erau póte pentru eternitate necunoscute, móрте.

Copil'a incantátoria, mi-se pareá la inceputu, câ lu-cunosce pe Valeriu, numai acést'a acum nu-e in societatea ei, si ea nu vorbesce cu

elu, asié desu vedeam câ li-se intelnescu privire, si atâtu de intime erau ele.

Dar curendu me convinsei inse, câ erau inca necunoscuti, si câ cu privirile farmecătorie copil'a frumósá vré numai a-lu destinge, vré a-i esprime unu interesu deosebitu.

Si Valeriu si erá celu mai farmecatu din cét'a adoratoriloru nenummerati. Si potea fi óre altcum, candu lu-impresorá unu favoru atâtu de scumpu? Faci'a lui, o fisonomía curatu romanésca, plina de trasure nobile si spresive, tradá o fremântare interna, ér ochii lui, oglindele fidele ale animii, reflectau unu amoru atâtiatu.

Si frumós'a copila se pareá, câ n'tr'adinsu, acusi prin unu zimbetu dulce, acusi prin o privire petrunzetória, acusi ér prin vócea-i sonóra séu atare miscare plina de gratii, ar voi sê-i nustrésca si sê-i mai marésca inca acelu amoru.

Si usioru si-a potutu ajunge scopulu.

O anima atâtu de simtítória, cum erá a lui Valeriu, espusa la atâtea farmece, erá minune sê nu se aprindia de foculu amorului. Chiar si anim'a cea mai impetrata s'ar fi topitu in apropiarea ei, la vederea ei; chiar si mintea cea mai predominantória ti-adormea simtíndu resuflulu ei inbetatoriu, si ti-desceptá fantasi'a cu sborulu ei liberu si puternicu.

Treceau secunde, treceau minute si treceau si óre, si din ce inaintá timpulu mai tare, si din ce o priviá mai multu, din ce i palpitá si anim'a mai cu iutiéla.

O! si ce facia si ce ochi fericiti facea Valeriu câte-odata, chiar primiá dór' priviri dulci, séu audiea póte vre-unu cuventu imbucuratoriu!

Erá póte cam câtra siese óre, candu vediu ramu d'odata apropiandu-se de adorat'a lui Valeriu unu servitoriu c'o epistola in mana.

— E bine András, e bine! — audímu apoi vócea magiara a frumósei copile, si luandu-i epistol'a o puse bine cu ingrigire.

Vócea magiarei frumóse erá unu echou de indestulire, ér faci'a ei semnalá o bucuria viua. Scumpa trebuia sê-i fia epistol'a aceea!

— András! — ordoná apoi ér ea servitorului care inca nu se indepartá — peste o óra sê fia trasur'a aici!

Pe servitoriulu András lu-vedemu apoi suindu delocu in unu confortabelu din apropiare, care maná atâtu de rapede, incâtu pardosiél'a scapará schintei.

Faci'a lui Valeriu erá acum cam palida, ochii lui esprimau o dorere secreta, si ast'a incepù cu sosirea servitorului András.

Si óre ce lu-intristá? descoperirea dóra câ fiinti'a ce-o iubescé atâtu, e magiara, si nu romana? séu mai probabilu, dór' e impresiunea dorerósa a cuvintelor ce le audí chiaru din gur'a ei, câ numai inca o óra, si mai multu n'a vedé-o, va perde-o si va perde-o póte pentru totu-de-un'a? nu scimu.

Dar faci'a lui ne suprinde acum si mai tare! ea acum d'odata rosiesce!

— Hah! se pareá a se infruntá elu si simuscá buzele — par' câ dieu su-nebunu uita! toti ridu de mine!

Si rusínatu, intelnindu numeróse priviri curióse, cari tîntiau la elu, se oprí, si intorcandu-se cu faci'a câtra Dunare se inproptí d'unu stêlpu de piétra, de cari sunt infrati d'alungulu malului.

Amorulu se inradacinéza usioru, adese numai óre sunt destule, ca sê ti-se inradacineze intr'atât'a, incâtu cu greu sê ti-lu mai poti smulge. Adeveratulu amoru abié dór' mórtea ti-lu póte stinge. Si amorulu atunci incepe a fi sublimu, candu dâ de pedece. Din ce se lupta cu mai multe, din ce e mai sublimu.

Amorulu, pe care celebrulu nostru Hajdeu lu-ase mená odata cu unu spine, apucá deja afundu in anim'a lui Valeriu.

Dar éca! d'odata se ivescu pedece, si spinele i-se misca, i-se cutremura, si spinele incepe a-lu dóre in anima, si elu, elu ce vré? vré dóra a si-lu smulge?

Faci'a lui resoluta, resoluta de a se predominant, de a nu-si mai dá frêu liberu unei pasiuni nebune, ne frapéza cu respunsulu, ni spune câ — da!

Da . . . . da . . . . elu vré sê si-lu smulga . . . da . . . faci'a lui erá resoluta . . . elu cautá ér liberu in giuru . . . da . . . dar . . . dar privirea lui ér se intelní cu a ei, si elu ér simtí unu electru puternicu strabatendu-i prin intregu corpulu seu.

— Emilia draga! sê asteptâmu ací trasur'a, éca, chiaru vine! — se adresá câtra copil'a adorata consoti'a ei, carea se aflá abié de doi pasi indepartata de Valeriu.

— Bine va fi scumpa, mea, sê si mergemu dar, câ-ci, teatrulu acusi incepe! — respunse agrait'a, si cuvintele din urma le intoná in câtu si cei cu dóue-dieci de pasi indereptulu lui Valeriu le potura audí, ér ochii ei erau indreptati spre Valeriu, si privirea ei par câ erá focu orbitoriu, par câ voiá sê petrunda la anima, par câ ar fi sciutu câ i-s'a potolitu, si par câ vré s'o aprinda din nou.

Trasur'a sosí, si delocu suira amendóue

ochii in se a Emilei, cum chiar audăramu c'o
chiamă, tîntiau încă în continuu spre Valeriu,
și numai cornulu stradei Dorothea, unde disparu
trasur'a, i-i curmă.

Sermanulu Valeriu!

Óre spinulu smulsu-si-lu-a?

intima, atătu de multu promitiatorie, din nou i
revoltă internulu.

Pedecile dar n'au invinsu, și amorulu a
triumfatu! elu n'afle pedece, și de si esistu, ele
servescu numai spre marirea sublimității lui.

Si sublimitatea amorului eră considerabila

ALESANDRU HUMBOLT.

Óre anim'a lui potolitu-i-s'a? S'a potolitu
pe unu momentu, ca sê invapaiéze apoi cu atăt'a
mai tare.

Resolutiunea lui: fumu.

Privirea Emilei, atătu de dulce, atătu de

la Valeriu, candu lu-vedemu, câ alérga si elu
în direptiunea trasurei Emilei, câ alérga si elu,
spre a ajunge în teatru.

Sê-lu lasămu sê alerge. Noi sê mai rema-
nemu pe unu momentu, și dupa ce amu privitu
la o aventura atătu de amorósa, sê ne delec-

tâmu pucintelu intr'o scena totu atâtu de comica.

De nu eramu atâtu de ocupati cu frumséti'a Emiliei si cu amorulu lui Valeriu, siguru câ aminteamu de interesulu viu ce-lu portá pentru acestia amendoi, sub intregu decursulu timpului, unu bunu amicu alu nostru, unu june romanu din Transilvani'a — Iuliu *** care mi-pare a fi amicu cu Valeriu.

Da, siguru câ ne atragea atentiunea, siguru câ eram, curiosi a-i descifrá spresiunile faciei lui, atâtu de varie, atâtu de interesante ce erau.

— Esti prinsu boerasiule! — suridea elu inainte cu pucine óre privindu pe inamoratulu Valeriu — altcum e frumósa non plus . . . dieu, de-am vediutu mai frumósa decandu-su . . . si uit'-numai . . . câtu-e de cocheta! cu câta rafinaría arunca unghiti'a amorului! Hah! misiélc'a! cum triumféza! câtu se 'mbucura de prisionerulu ei! apoi amice! sê-ti fia de bine!

— Stâi! — pare a se decide elu pe candu se indepartà servitoriulu care predede Emiliei o epistola — acest'a siguru merge acum a casa, eu sê-lu urmarescu, a! câtu s'a inbucurá Valeriu déca pe neasteptate i-voi poté spune locuinti'a nimfei lui, par câ-lu vedu câ m'a inbratiosí de bucuria!

Si pe Iuliu, numai dupa ce trecù mai o óra lu vedemu reintorsu.

— N'aiba s'o duca! — injorá acum in sine — glum'a a fostu scumpa! blastematulu de elu, pe josu n'a potutu merge! si câtu a manatu de rapede! dar nu face nimicu, si asié nu m'am carutiatu de multu, si-apoi altcum nu-mi ajungeam scopulu, siedu afurisitu departe, mai langa „*pa-durice!*“

— Hm! — continuà éra dup'o pausa scurta — curiósu! nu 'ntielegu! abié ajunge a casa ca servitoriu, trecu pucine minute, si cine? acela-si servitoriu ti-iésa intr'o calésa eleganta ca unu cavaleru inbracatu! curiosi servitori sunt in Pest'a!

— Si óre din ce cauza urmaresce tóte miscârile lui Valeriu cu ochi asié vulpesci? — se intrebà Iuliu si ficsá aspru pe servitoriulu metamorfosatu in cavaleru, si care s'afflá in societatea unui barbatu cu exterioru asemene elegantu — si cine-e óre acelu prietinu alu lui cu care are de a sioptí atâte secrete?

— Ni! — se mirà Iuliu in momentulu candu alergà Valeriu dupa trasur'a Emiliei — consotiulu pseudo-servitoriului si fuge dupa elu! Lucrulu poté câ devine inca interesantu! dar eu sê nu-i perdu din ochi!

Iuliu pornì spre strad'a Dorothea.

II. In teatru.

E aceea-si diua. Teatrulu natiunalu magariu erá asta séra de minune cercetatu. Logele cari decomunu sunt góle, éra celelalte locuri alta data abié numai presarate, astadi erau tóte indesuitu pline. Schimbarea inbucuratória a produs'o poté „Otello“ tragedi'a eselinta a lui Shakespeare, care avea a se represintá, si in óre care mesura poté si unu artistu nou, care anuciase debutarea sa prima pe scen'a din Pest'a, si care precum de arendulu se vorbiá, ar jocá cu multu succesu pe negrulu amoresu a frumósei Desdemona.

Actulu primu se incepù.

Dar lornetele . . . . in locu d'a fi indreptate câtra scena, tîntiau inca tóte la o loge, si cantati numai! punctulu, in care se concentrau atâtea priviri admiratória, devenì éra si copil'a rapitória — Emilí'a.

La iluminarea splendida a gazului, apare a inca mai feerica decâtu erá.

Nu s'ar poté descrie mai bine decâtu candu d'ci, câ cine i priviá in facia, diaré unu raiu deschisu. Ochiu ei pareau lumini ceresci, pe budutiile ei purpurie surisele ce-i stracorau, pareau totu atâtea picuri de nectaru divin, éra dóue rose gingasie ce-o adornau resfirau unu parfum insufletítoriu.

Creatoriulu par c'a espusu in dins'a unu capu de opera a frumsetii celei mai sublime.

Dar acelu june, care e langa ea, si acarui ochi scanteiescu d'atât'a fericire, cine-e?

Ascultati numai! e — Valeriu.

Si cum d'ajunse elu asié curendu l'atât'a fericire?

Ne-a interesá poté multu descoperirea ast'a. Sê parasimu dar teatrulu bataru p'unu momentu. Scen'a si asié ni represinta o scena trista in jalusulu Otello care prin intrig'a rafinata a standardiarului seu Iago, devine din ce in ce mai infuriatu. Sê ne strapunemu cu vr'o óra séu si dóue in trecutu, sê ne alipimu aici de Iuliu care erá totu in urm'a lui Valeriu, si care voiá sê affe câ amiculu seu de ce e urmaritu de consotiulu pseudo-servitorului.

Trecù unu timpu fórte scurtu si Iuliu lu-vediù pe acest'a de a laturea lui Valeriu.

— Sê nu ve aparù indiscretu dlu meu! — lu-si agrá strainulu c'o curtoasia de salonu — câ cutezu ca necunoscutu a ve retiené pe strada, inse positiunea-mi exceptionala, de a ve poté face unu servitiu poté tare placutu, m'a constrinsu a comite necuviint'ia ast'a.

Valeriu, maniosu la inceputu a fi impede-
catu in mersulu seu rapede câtra teatru, lu-privi
acum suprinsu.

— Sê nu stâmu, dlu meu! — reluà elu si
se apropià ca confidentu langa Valeriu — sê
mergemu, si fiindu câ, precum observu, grabiti
ôre unde, o sê fiu scurtu.

— Asemene dvóstre — incepù elu — me
preamblam pe malulu Dunarei. Frumséti'a Emi-
liei. . . . Ha, ha. . . . Tresariti la numele aces-
t'a! Ba! ce si dîcu?! Numai ve mirati; asié-e, câ
de deunde o cunoscu? Fîi pucinu pacientu nu-
mai, dlu meu, o s'o sciti delocu. Da, frumséti'a
Emiliei influentià potericu ca a supra . . . . to-
tutoru, si a supra mea. Ca omu insoratu inse,
numai momentauu potui fi rapitu d'acea fetitia
gratîfósa, si peste pucinu aflam mai multa delec-
tare in . . . — sê nu me acusatî, câ ve vorbescu
asié sinceru — da, in fericirea dvóstre in care
v'a strapusu vederea acelu angeru. Vedeam câ
i sunteti necunoscutu, si ve ceteam din ochi, câ
ardeati de dorulu de a conveni cu dins'a. Si pe
candu erati cu multîmea adoratoria desfatati de
tipulu ei angerescu, eu cautam intristatu la pa-
mentu; eram asemene unui vulturu lipsitu de
aripi, câ ci sborulu liberu alu amorului mi-erá
ciuntatu deja prin casatoria. Si pe candu si sus-
pine mi-inadusiau peptulu, d'odata diarîi o epis-
tola cadiendu la pamentu, si sciti a cui erá?
acelei dînsiôre bele! Nime nu observà perderea,
si o ridicai asemene neobservatu de nime, si me
indepartai apoi, dar rapede, totu in fuga, ca si
candu a-si fi aflatu o lume intréga!

Ací facù o pausa pana ce scóse epistol'a
amintita, din pusunariu.

Ochii lui Valeriu, cari, une ori la pré mare
indrasnéla a strainului, pareau a i-se incinge
câte odata c'o rosiatia de indignare, i se strafor-
mara acum in a unui evreu care diaresce aurulu
scilpiciosu.

— Permite-ti s'o vedu? — intrebà Valeriu
fara stemperu, si mai câ nu-i smulse epistol'a
din mana.

— Pofiti-o, me rogu, tieneti-v'o, faceti ce
vreti cu ea! — respunse necunoscutulu cu ne
interesulu celu mai mare — pentru mine altcum
n'ar avé neci unu pretiu, a vi-o dá am vrut'o, si
credeti-me, o bucuria nespusa a-si simtî, déca
v'a-si fi provocatu prin ea bataru celu mai micu
servitiu, cea mai mica placere.

Cuvintele aceste le intonà c'o afectiune
rara.

Man'a lui Valeriu, in care tienea epistol'a
primita, tremurá, si-i tremurá tare, nu câ erá
grea, ci câ i erá scumpa, mai scumpa dóra chiaru

decâtu viéti'a-i; unu raiu intregu i pareá a tiené
elu in mana; epistol'a i pareá o chiaia la acelu
raiu, raiu dulce, din care numai fericire i su-
ridea.

Si acestu raiu dulce i erá cunoscenti'a Emi-
liei. O va cunosce, va vorbí cu ea!

Corpulu lui semená c'o masîna parasita de
conducatoriu, se impededá mai de fia-care omu,
si toti câti lu-priviau, cugetau câ si-a perdutu
dóra mintile; elu inse, fericitul, de tóte aceste
nimicu nu sciea.

Spiritulu lui! unde sborá elu? Singuru nu-
mai in giurulu Emiliei, si potea ôre airea, decâtu
la ea, care i-lu-a asvorbitu dóra!

Elu erá orbu, erá mut, erá surdu pentru
altii. Abié numai o stringere convulsiva de ma-
na, — inse nici unu cuventu n'affá spre a mul-
tiamî necunoscutului seu binefacatoriu, ba neci
nu sciu dóra candu se despartî de elu.

Dar nici trei minute nu trecura si lu-si ve-
demu intrandu in logea Emiliei.

Ea, Emili'a, la intrarea lui pareá a fi trista,
ochii ei cari mai nainte luciau de atât'a focu,
erau acum stinsi, lacrimi pareau a-i fi umedîtu.
Dar nici nu intrase inca Valeriu bine, si ea,
diarindu-si epistol'a perduta la elu in mana, per-
derea ast'a a superat'o dar, intr'unu momentu se
schimbà. Faci'a ei tresaltà de bucuria, sarî inain-
tea lui, si far' a fi dîsu elu inca unu cuventu, i
luà epistol'a, si-o ascunse cu ingrigire, lu-privi
apoi c'o fragedîme nespusa si prindiendu-lu de
mana i-o strinse cu caldura.

— Ah! dta ai aflat'o? Mîi multiamite, câ
mi-o redai! O, ti-su fôrte deoblegata, dlu meu!
— i dîse Emili'a.

— Ei, dlu meu! — audîmu ér pe Emilia
si manuti'a ei drépta aretà lui Valeriu unu alu
treilea scaunu — ve rogu remaneti acum la
noi?

Si Valeriu nu intardîa multu a-si cuprinde
loculu avisatu.

Si acum scimu dar prin ce modu intere-
santu ajunse Valeriu in logea adoratei sale, si
langa ea.

Si in acestu momentu de ne intrebá ôre
cine, câ ce e fericirea? éca-o! i raspundeam si-i
aretam pe Valeriu de langa Emili'a.

Pe candu acest'a nu vedea, nu simtiea, si
nu resuffá decâtu numai fericire, pe candu sie-
dea de a drépt'a ei, si erá confundatu in conver-
sârile cele mai placute, éca, diarimu si pe Iuliu,
elu priviá dintr'unu coltiu alu parterului desu
la Valeriu.

Mihaiu Cirlea.

(Va urmá.)

SALONU.

DESPRE ROSE.

II.

Conformu promisiunii facute in numerulu 30 alu „Familiei“, éta-ni onorabile cetitorie de nou ve stâmu la dispusetiune. Sê continuâmu dar despre rosele totoror favorite si multu placute.

Candu Romanii arangiau petreceri, aveau datina, ca tôte chielele sê le umple cu rose.

Frumós'a regin'a, Cleopatr'a, arangiandu odata unu banchetu in onórea iubitului seu, imperatulu Antoniu, tóta suprafati'a salei de mancatu l'a umplutu cu rose, si de a supr'a floriloru a asternutu o mrege estinsa, ca bas'a sê fia elastica.

Heliogobalu nu numai chielele de mancatu, ci si stelpurile balcóneloru le preserá cu rose, si intre ele asiediá unde si unde câte unu firu de crinisioru, viola, narcisu, jacintu si alte flori placute.

Inse nici cu aceste nu s'au multiumitu betranii; ei nu numai casele loru si-le infrumsetiau cu rose, ci pe acele timpuri bune, candu predomniá simplitatea cea mai mare, ei se indatinau, mai alesu la serbatori, a preserá cu rose cârârile pe unde se portau monumintele dieiloru. Ast'a frumós'a datina s'a eserceatu mai antâiu la serbatóri'a dieei Cybele, mam'a dieiloru, candu atátu chipulu dieei, câtu si cârârile si drumurile pe unde amblá preotii le-impresurau cu rose.

Asemene onóre se dá mai târđu si domnitoriloru si eroiloru invingatori; inse acést'a datina in fine s'a prefacutu intr'unu midilocu de lingusîre. Tacitu dîce, câ asemene lingusîre au cercetatu locuitorii Cremonoi, candu Viteliu dupa resbelulu din Bedriacu a facutu revista peste óstea întréga, presarandu-i calea pe unde mergea totu cu rose si lauri.

Pe timpul candu in Bayá domniá lucsul celu mai mare, erá datina a se impreserá rose atátu pe nâi câtu si porturile unde pausau, ei nici pe mare nu poteau fi fara delicatulu mirosu alu roselor.

Precum amu mai amintitu Romanii si Grecii iubiau fórtu multu ros'a si si-infrumsetiau mormenturile cu cunune facute dintr'ins'a, séu plantau câte unu firu la capetâiu, care datina frumós'a vedemu, câ si astadi se usuadia.

Asié e! adi in ori care cintirimu vomu intrá, pucine morminte vomu vedé, fara de a nu fi infrumsetiate celu pucinu cu unu firu de rosa, ce este plantatu si grigitu de mani iubitorie spre memoria, in semnu de iubire si stima câtra cei repausati.

Decâte-ori audîmu unu suspinu dulce erumpendu din sinulu veteraniloru si a matróneloru, candu in primavéra diarescu o rosa imbobocindu. Ei parua intinerí de miele frumsetie ale naturei, si cu placere deosebita amirós'a deliciosulu mirosu alu loru; betranii si-afia multa placere in sedirea floriloru si cu dulce si-rechiamá dîlele petrecute in fericire; ei asemena vieti'a omenésca cu o tufa de rosa, care e plina de flori suridietorie, dragalasia, parfumóse dar si cu spini impungatori, totusi dorintiele loru ultime sunt aste cuvinte: „Iubitii mei, plantati rose pe mormentulu meu.“

La Romani si la Greci erá datina a lasá in testamentu, ca eredií sê faca o gradinutia in care sê nu fia iertatu a presi numai singuri rose, si din cari rose sê

nui fia iertatu a rumpe nimerui, numai atunci, candu se serbau serbatorile de rose in onórea celoru repausati. Aceste serbatori se numiau *Rosalie* („dies rosationis.“) Astu-felu de serbatori erau pretutindene, dar se intielege, câ in fia care locu se serbau in alte dîle; mai alesu se serbau Rosaliele la 19 aprilie, 7 si 11 maiu si in fine la 19 juniu.

In testamintele Romaniloru si a Greciloru adesu cetimu, ca testatoriulu lasá, ca eredií in fia care anu la diu'a repausárii lui sê se adune impreuna cu rudeniile la mormentulu lui si acolo sê arangeze banchete, la cari banchete fia-care sê se infatiosieze impenatu cu rose.

Celu ce furá din aste gradine, séu facea in ele stricatiuni mai mari, lu-pedepsiau aspru, câ-ci asta fapta la ei erá pecatu mare; pentru acea dara gradinile se pazeau; unii edificaau casutie si acolo puneau servitorii loru, cari nu aveau alta de facutu, decátu a pazi si a infrumsetiá mormintele cu flori.

In Torcalonu aprópe de Veneti'a se afla o inscriptiune care ni aréta, câ unu libertinu testéza venitulu gradinei si palatiului seu colegiului de Catane, pentru ce colegiulu are sê se ingrigésca pentru inmormentarea lui si a stapanului seu, si a serbá serbatoriele Rosalieloru, pentru memori'a loru.

Multi aveau datina a testá sume enorme, pentru a li se incununá monumintele cu cununi de rose si a li se sedí mirturi pre morminte.

Relative la rose mai aflâmu si alte datine. Asié cetimu, câ unii fii credintiosi conferiau bani, cu cari apoi cumperau fire de rose si le sedeau in onórea si memori'a parintiloru rentorsi din caletorie séu din lupte. Unu ostasiu a lasatu o suma frumós'a sub acea conditiune, câ de se va rentorná in pace, la diu'a rentorceri in totu anulu sê se sedésca unu firu de rosa. Éra intr'unu testamentu erá lasatu strictu, câ in diu'a onomastica a repausatului in fia-care anu sê se sedésca trei fire de mirturi si trei de rose.

Mórtea copiiloru, virgineloru, juni si juneloru adesu le presintau pe monumentu in chipulu unei rose imbobocinde aplecata in josu.

Dar sê întórcemu privirea nóstra de la morminte, sê cautâmu la alta insusîre a rosei, care ni stórcce sange din degete si care ni face a esprime dorere; sê privimu la — spinulu rosei.

Despre originea spinului rosei ni spune traditiunea urmatóriele:

Candu Joie si-a trimisu cea mai frumós'a si cea incantatória fiica pre pamentu, pre blandu-suridietóri'a Bucuria, atunci a demandatu Florei, ca sê inventeze o flóre mai frumós'a, care sê pórtu vestmintele dieitiei, si care sê respéndésca unu mirosu placutu si imbetatoriu.

La porunc'a marelui dieu, Bucuri'a delocu fu incununata cu o cununa de rose, si o gradina frumós'a, plina cu tufisóre de rose, cu isvóre reci si cu nenumerate carári i servi ei de locuintia.

Ea nu a fostu condamnata de a petrece pe acestu pamentu, numai ea de voi'a ei a venitu intre ómeni si amblá cu pasi lini in tôte partile; dar unde se odihnea ea, pe acolo cresceau si infloriau totu rose, cari cu splendórea cu imbetatoriulu si farmecatoriulu loru mirosu

insielau pre ómeni in apropiarea lor, ér ómenii culegându din ele vesteau presinti'a dieitei, prin ce farmecau multu animele moritoriloru.

Asié e! Bucuri'a vení pre pamentu spre a pausá in livad'a de paradisu, unde atunci domniá Inocenti'a si unde la totu pasiulu ei infloriau mii si mii de rose. In scurtu parfumu domnedieiescu alu rosoloru a strabatutu pana si la livedîle vecine; presimtîri nóue si necunoscutu, dorintie inflacurate inundara animile ómeniloru si cu anima plina de iubire si reverintia se adunau pre langa dins'a in farmecatóri'a livada.

La inceputu cu frica se apropiara la tronulu ei, si din departe erau farmecati de frumseti'a si odorulu floriloru; cu pietate priviau la dins'a si cu mani inocinte si-rumpeau câte unu firu de rosa aninandu-lu in palarieloru, simtiendu-se farmecati si fericiti potendu-le portá.

Dar nu trecu multu, si pasiunile ómeniloru devenira mai infocate, dorintiele nu mai aveau fine. Omulu celu peccatosu, cu mii de dorintie, nu mai mergea la tronulu dieei cu reverintia, ci rapitu de pasiuni si imbetatu de dorintie necuviintiose.

Cu câtu se nutriau mai multu din odorulu si farmeculu rosoloru, cu atâtu pasiunile si dorintiele erau mai mari si mai multe; cu mani profane se rapediau la tufe si le jefuiau de flori si fara de a le mai folosi le calcau sub pitióre.

Inocinti'a grabí intru ajutoriulu Bucuriei si se nisuiá a-i aperá bunulu, inse a fostu invinsa, a trebuitu sê fuga pentru câ Invidi'a o goní de pe tronu si amplu animile ómeniloru cu veninu si i indemná la fapte necuvenite.

Asié a peritu farmecatóri'a locuintia a Bucuriei, respita de mani profane, darimata si petata de sange omenescu. Ea a fostu constrinsa sê fuga spre a-si cercá alta locuintia, dar nici acolo nu demni multu si éra fu detronata, câ-ci Inocinti'a nu mai avea putere de a o aperá, si asié cu odorulu farmecatoriu alu rosoloru ea plantá numai pasiuni desfrantate in animele ómeniloru peccatosi.

Cu anima trista si cu cununa vescedíta s'a infatísiatu Bucuri'a inaintea tatalu-seu Joie si i díse: „Parinte! chiama-me indereptu de pe campiile nepacnicice si profane a le pamentulu, séu creiéza unu ce, ce sê domoléseca pre ómeni candu se impartesiescu in darurile mele.“

Joie a datu semnu Florei, ca sê creieze o flóre nóua; si Flor'a a si creatu totu aceea flóre, dar asta data florile gingasie le-au inarmatu cu spini ascutíti.

Bucuri'a éra si-a ridicatu tronu, éra si-a inavutítu gradin'a de rose, dar acum spinii cresecura in numeru mai mare decâtu florile.

Ómenii éra grabire cu pasiuni infocate, spre a-si implini dorintiele lor si a se imbetá de odorulu floriloru; dar candu ea orbiti se repedíra la dinsele, delocu simtíra, câ au capetatu rane sangeróse. Mai multi dintre ei apoi se facura mai cauti, mai cu minte, si mai domoliti, câ-ci numai asié poteau sê-si compuna cunune frumóse.

Acestia déca se simtiau raniti, vinea la dinsii Speranti'a, si le aretá livad'a din departarê dícandu: „Vedeti, acolo cresecura mai antáiu aceste flori, si nu érau inarmati cu spini, dar ómenii peccatosi fura caus'a, câ ele se provediura cu spini.“

Asié vorbesce traditiunea despre originea spinului de rosa.

Sediti in gradin'a dni'a-vóstre, on. cetiiórie, acés'ta flóre frumósa si atâtu de insemnata, dar totu-de-una sê ve aduceti aminte, câ sunt provediute si cu — spini. L.

Curieriulu modei.

Pest'a 29 sept. Grabimu a incunoscintiá pre onorablele nóstre cetitórie, câ vestmintele de tótna, shawlurile si cárpele mari au si sositu deja.

In croirea vestminteloru nu affámu pana acuma nici o schimbare, dar in infrumsetiare se pótu observá fórtu mari stramutári.

Se pare câ acele fiintie, cari creiéza mod'a in presentu, nu ar fi facutu alt'a in sesonulu de véra, decâtu au totu compusu la moda, si nici decum nu au petrecutu pe la scaldi, ci totu in sala de cosutu.

Paletot-urile de tótna acum sunt fórtu portate si ce e mai placutu din dí in dí devinu totu mai infrumsetiate.

Merita de osebita atentiune paletonele facute din Chasemiru negru si infrumsetiate cu coseture dupa mod'a resariteniloru. Aceste sunt scumpe fórtu, inse chiar pentru aceea dóra au asié pretiu mare naintea dameloru. Ast'a inse nu se póte constatá, ci suntemu mai aplicati a crede, câ coseturile cu auru si metasa atragu mai multu atentiunea dameloru a supra loru. Amu si vediutu câte-va paletot-uri de aceste, infrumsetiate cu coseture de metasa de diverse colori si cu fire de auru, unele érau si cu sínóre si prime. Cuptusiél'a costumeloru acestora se face din metasa négra.

Sub paletot-urile aceste se porta tunice; mai desu se pórtu de catifea négra.

Paletot-urile de tótna gatite din postavu séu pluche, déca sunt mai simple, atunci-su mai eftine; celo pentru strada gatite din postavu negru costa 10—20 fl.

Amu fostu in placut'a positiune de a participá la o serata, unde unu vestmentu ni atrase atentiune deosebita.

Érá din metasa négra si mousselinu albu. Pe din josu érá adunatu in incretítuure giuru impregiuru. De a supra vestmentulu se tienea o rochia din musselinu albu, care ajungea pana la primele incretítuure.

Vestmentulu de a supra dinainte érá facutu in forma de catrintia infrumsetiatu cu dantele albe si negre, éra din dreptu cu prima de atlasu negru si pufuri. Bráulu negru érá de minune frumosu, cosutu cu fire de auru si margele. Câtra bráu érá aninatu o straitia de catifea négra lasata in josu, care asemene érá cosuta cu fire de auru si margele. Spacelulu taiatu érá infrumsetiatu cu dantele negre pre cum si mitutelele maneci.

Vien'a 27 sept. Nainte de tóte ni luámu voia a insirá aice materiale si pretiulu lor din cari se facu vestminte dupa mod'a de adi: „Serges ecosse“ = materia de peru = 75 cr., „Panama“ materia cu fire gróse tiesutu fórtu desu = 90 cr. „Chambord“ cu fire elasticice altcum materia fina si neteda = 1 fl. „Damier“ in colorea popeline, rosíu si venetu cu cuadrato = 1 fl. „Ecosé Diagonale“ materia fórtu tare si caldurósa = 1 fl. 50 cr. si de la 1—50 fl. „Gros-Grain“ semena multu cu metas'a = 1 fl. 50 cr. „Drap de Diéppe“ panura fórtu frumósa si désa = 1 fl. 60 cr. „Popeline grisaille“ materia jumetate de metasa, si altele multe.

La noi materiile de metasa adi sunt mai eftine, ca pana aci. De câtu-va timpu aerulu s'a recitu, simtîmu câ sesonulu de véra e destronisatu, in tôte partile se potu observá schaluri Whatmoll séu si cârpe asié numite „Cârpe de Himalaia.“ Paletonele si mantelele se gatescu din catifea infrumsetiate cu incretîture si guipure séu cu cosuture de Velours séu si cu fire de auru.

Paris 28 sept. Pentru sesonulu de tótna ni se aréta schimbâri si noutâti. Ni se pare, câ mod'a presinte va trece prin mari strafarmâri. Revolutiunea inca nu a eruptu, ci fierbe in intrulu seu; venitoriulu numai ni va spune ceea ce in prezentu nici câ presupunemu. Si pana atunci avemu sê spunemu atât'a, câ avemu in ce alege.

Ca o noutate importanta avemu sê insemnâmu, câ spacelulu celu naltu, esilatu atât'a timpu din moda, incepe a renviá. Sufulecarea vestminteloru nu e mai multu in moda, ci in loculu celorlu sufulecate se pórtá in forma de catrintia, ca la dóue parti sê formeze tunica, éra inapoi cu códa lunga.

Vestmintele de strada remanu totu scurte. Infrumsetîrile cu catifea si posomanterii sunt fórté in moda.

Vestmintele mai insemnate sunt: casaque „Metternich“ pe din josu cu incretîture séu giuru impregiuru cu guipere. Aceste vestminte se facu mai alesu din materii netede cu quadrate. Mai departe vestmintele din „Dramier“ si „Gros-Grain“, pe din josu cu incretîture si dintele, éra sub dintele prime de atlasu verde. Spacelulu din dreptu si manecile asemenea se infrumsetieza dupa vestmentu.

Sunt portate multu vestmintele de metasa rosa, cu ruchuri si dintele.

Colorile predominante sunt: verde deschisu (Vest Metternich) si verde inchisu (Vest du Nord), apoi ros'a si lil'a dar mai portate sunt inchisu venetu (Tegethoff).

CE E NOU?

* * * (*Câtra on. publicu.*) Ni luâmu voia a face atenti pe onorab. nostri prenumeranti ale caroru abonaminte voru espirá cu finea acestei luni, sê binevoiesca a grabi cu prenumeratiunile loru, ca nu cumva sê se suspinda tramiterea foii. Totu odata rogâmu cu sinceritate pe toti amicii acestei intreprinderi literarie, ca sê o recomende si altoru cunoscuti ai loru. Pretiulu de prenumeratiune e insemnatu totu-de-una in fruntea foii. Tabloulu pentru semestrulu alu doile, carele va infatîsiá pe Mihaiu Eroulu la Calugareni, va fi gata acusi.

* * * (*Societatea romana academica*) a anuciatu prim'a sa siedintia publica pe 14/26 septemvre. Siedinti'a avea sê se tiena in aul'a universitâti dupa program'a urmatória. 1. Presiedintele deschide siedinti'a. 2. Secretariulu generalu reportéza despre lucrâriile in acésta sesiune. 3. Dlu A. Papiu Ilarianu pronuncia discursulu de receptiune despre Georgiu Sîncai. 4. Dlu G. Baritiu respunde in numele societâti. — Despre decursulu siedintiei n'amu primitu inca nici unu reportu.

* * * (*Sesonulu scaldeloru*) s'a incheiatu. Tôte familie, cari petrecura vér'a la calde, incepu a se renorná la domiciliulu loru de érna. Unu amicu alu nostru, carele petrecú vér'a acést'a la mai multe calde, ni scríe cu mirare, câ nicairi n'a gasitu nici unu diuariu romanescu, cu tôte câ acele calde se bucurau mai alesu de óspeti romani. Intru adeveru dnii arendatori

aru fi potutu sê respecteze mai multu dorintiele óspetiloru, — si trebuia sê se ingrigésca si de petrecerile loru spirituale, la cari contribuescu multu si diuarijele.

* * * (*Coru nationalu in Pest'a.*) Inca nu se adunara toti tinerii romani, cu tôte aceste inse aceia, carii petrecu acuma in Pest'a, formara dilele trecute unu coru vocalu sub conducerea dloru Ionu Porutiu si Stefanu Perianu. Precum suntemu informati, in decursulu ernei se voru arangiá mai multe serate literarie-musicale, la cari are sê participeze si corulu acesta, caruia i dorimu succesulu bunu!

* * * (*Concursu.*) Comitétulu asociatiunii trans. publica concursu la urmatóriele stipendie, respective ajutórie: unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu tehnicu, — unu stipendiu vacantu de 50 fl. pentru unu studentu din scól'a reala, — unu ajutoriu de 50 fl. pentru unu sodalu, carele a ajunsu a se face maestru, si dóue ajutórie de câte 25 fl. pentru doi invetiacei de meseria, cari au ajunsu a se face sodali. Terminulu concursulu se defige pe 25 octomvre.

* * * (*Blasiulu éra si avú óspe*) si a nume pe dlu ministru de culte br. Eötvös, carele petrecú a colo diu'a de 19 septemvre. Pré Santí'a Sa parintele mitropolitu i tramise trasur'a inainte pana la Alb'a-Iul'a. In 20 sept. dlu ministru plecá spre Clusiu. Inca nu scimx ce fericiri are sê accepte Blasiulu din caus'a visitârii dlui ministru?

* * * (*Calea de feru între Orade si Clusiu.*) precum scriu foile, se va deschide la anulu nou in lun'a lui ianuariu, ceea ce noi anevoie credemu. Esundarea Crisiului in lun'a lui augustu a facutu daune grozave, — inse totusi nu asié de mari, precum se credea la inceputu.

* * * (*Istori'a Varvarei Ubricu*) a incetatu a fi in jurnale sujetulu discutiuniloru, ma a incetatu cu totul, precum se presupunea la inceputu. Acuma inse diuarijele éra si scriu, câ finindu-se inconvitiunile proalabile, debaterile publice se voru incepe in lun'a viitória. Aceste debateri de siguru voru fi pré interesante. Vomu publicá si noi din ele detaiurile mai interesante.

* * * (*Hymen.*) In 16 septemvre c. n. se serbá in Abrudu cununi'a dlui Victoriu Baritiu, proprietariu din Filea de josu, cu amabil'a dsiór'a Elen'a Cocu din Abrudu. Fericirea sê-i insotiesca pe calea vietii loru!

* * * (*Hymen.*) In 27 septemvre s'a serbatu cununi'a dlui Grigoriu Sabo teologu absolutu cu placut'a dsióra Mari'a Nestoru, fic'a dlui parocu din Desminu. Li dorimu fericire!

* * * (*Focu in monastire.*) Onorablele nóstre cetitórie de siguru cunoscu spiritual'a comedia franceza intr'unu actu, carea sub titlulu de susu se represinta in tôte teatrele moderne. Noi inse nu voimu sê vorbimu despre acést'a piesa, ci despre unu adeveratu focu escatu in monastirea calugaritiloru rodemtoriste in orasiulu Ried. Candu se incepu foculu, bietele calugaritie spariate dederá semnu din turnulu bisericeii, si trasera clopotele intr'o dunga, cu tôte aceste inse candu cetatienii alergara sê li vina intru ajutoriu, ele inchisera pórt'a inaintea stingatoriloru, si nu li permisera sê între. Intre aceste incendiulu si-luá dimensiune totu mai infricosiata, fumulu formá unu noru teribilu a supra monastirei, si flacarile incepu a periclitá si casele invecinate si prin aceste orasiulu intregu. Poporulu infuriatu strigá la pórt'a, dar acést'a totusi nu se deschise. Atunce poporulu incepu sê le amenintie, câ va sparge pórt'a. Tôte fusera insedaru. „In monastire de calugaritie intrarea

nu este permisa! — strigà pe ferésta portarés'a, — dar intr'aceste foculu cutropi acoperisiulu, carele in caderea sa nimici si pórt'a. Poporulu intrà in monastire. Stariti'a declarà, cã dins'a ar fi permis de multu sê intre stingatorii, inse preotulu din monastire a dîsu, cã stariti'a n'are impoterire sê deschidia pórt'a pentru strai-ni, — cu tôte aceste inse dins'a ar fi deschis'o, dar regulamentulu loru nu dispune, déca stariti'a in casu de focu are permisiunea a lasà in manastire — barbati.

** (Domnitoriulu Romaniei) cu ocaziunea petrecerii ** la München a cumperatu unu tablou ungrescu cu pretiu de 2400 fl. Tabloulu represinta prinsórea lui Franciscu Rákóczy II, si e facutu de unu pictoru magiaru. Amu cetitu cu multa mirare acést'a scire in foile straine. Innaltîmea Sa Carolu, carele e unu amicu alu artiloru frumóse, de cumva a doritu sê decoreze palatulu seu si cu picture straine clasice, de siguru si-ar fi gasitu de acele mai bune la alti artisti cunoscuti in Europ'a, — deci ne mirâmu cum l'a potutu farmecá intr'atât'a tabloulu unui pictoru magiaru, carele nici in patri'a sa intre connatiunali sei n'are mare renume.

** (Averea inca nu e fericire.) Acést'a sentintia este unu adeveru vechiu si necontestabilu. Unu némtiu din Vien'a, proprietariu a 16 case, a doveditu de nou acést'a, cã-ci s'a impuscatu. Caus'a sinuciderii sale nu se scie.

** (Junimea serba) din imperiulu austriacu a formatu inca in anii trecuti o societate literaria, intitulata „Omladina.“ Acést'a societate in fia-care anu tiene adunarea sa generala in altu orasiu. Adunarea din anulu acést'a s'a tînutu in Neoplanta in presinti'a unui publicu numerosu. Aice s'a decisu ca societatea sê aiba si unu organu lunariu. Mai amintimu, cã societatea in fia-care orasiu are unu comitetu filialu. Óre junimea romana de dincóce de Carpati n'ar poté sê infintieze si dins'a o asemenea societate?!

** (Diet'a Ungariei) e convocata pe 16 optomvre inainte de miédia-di la 11 óre:

** (Rug'a de la Radna,) in comitatulu Aradului, s'a tînutu si in anulu acést'a cu solenitate mare. Alta nenorocire nu s'a intemplat, decãtu cã s'a furatu siesespre-diece cai, multi bani, si o multîme de menuntiu-siuri. Sonst keine Schmerzen!

Literatura si arte.

** (Carti nóue.) In editur'a librariloru Georgiu Ioanigu si A. Spirescu la Bucuresci au aparutu urmatoriele carti: Gramatica latina, partea a dóu'a autorizata de ministeriu pentru-clasele gimnasiale, de Badulescu, — Contemplatiunea naturei, opu fórte interesantu pentru respandirea sciintieloru naturale, de Ananescu, — Prescutare de aritmetica pentru clasele primarie, de G. Popp, — Caligrafia elementaria, de A. Popp.

** (In curendu voru apare) totu in editur'a de susu: Compendiu de istori'a toturoru statelor, carte didactica pentru clasele gimnasiale, de Constantinu Ciocanelli, — Elemente de geografia fisica si politica a continentelor si de cosmografia, de A. Gorjanu, — Carte de lectura metodica, de Ionu Ionescu, — Elemente de cosmografia, de Petrariu, — Esercitiu caligrafice elementarie, de G. I. P.

Din strainetate.

△ (Grósnicu omoru.) Totu Parisulu, ma si tôte foile europene se ocupa de unu grósnicu omoru, ce avù locu in capital'a Franciei numai dílele din urma a curenteii lune. Grâbimu si noi a luá notitia despre acestu omoru. — Langa statiunea calei ferate pe campi'a Pantin septemanile trecute aflara siese cadavre ingropate in pamentu. Ucisiu au fostu o muma cu cincí copii ai sei, pe cari de siguru i-au ucisu si ingropatu parintele. — Indata ce faim'a se latî, diuarele nu mai voiau a in-cetá cu acuzarea politiei, dîcandu cã nu pazescu decãtu numai in intrulu capitalei, éra dè suburbii nu au nici o grige. — Câte-va díle, si politiei i-au succesu a pune man'a pe ucigatori. Aceia sunt: Ioanu Kinck si fiulu seu de la prim'a socia, Gustavu Kinck. Pe acestu din urma l'au prinsu in Havre. Elu adeca a saritu in apa, sê se sinucida, inse fu salvatu si dusu in spitalu, unde dupa ce a mai datu semne de viétia indata l'au luat la respundere. Inse dinsulu nu a voitu si nici nu a marturisiu nimicu. Ioanu Kinck a fostu mesariu in Roubaix si cu banii ce si-au adunatu dupa trud'a sa, a voitu sê faca unu laboratoriu mechanicu, mai mare decãtu cum avea, dar cas'a lui fiindu mica si strimta, s'a decisu a se mutá in Elzas. Soci'a lui a contra-dîsu si din ast'a cauza s'au certatu. Parintele si fiulu de la prim'a socia, s'au conjoratu cã voru ucide pre mum'a cu siese copii si i voru ingropá unde-va. Intr'o domineca tóta famili'a a esítu pe campulu Pontin, unde gróp'a éra deja si sapata. Pe la mediulu noptii parintele si fiulu au ucisu pre toti cu cutíte mari. Mai tardîu cu dóue díle unu plugariu a aflatu pre cei morti si i-au desgropatu. — Despre acést'a ucidere inca nime nu e in chiaru. Unii dîcu, cã parintele ar fi dîsu sociei sê-lu urmeze in campulu amintitu, pentru de a cumperá unu pamentu, dar soci'a nici cã a presupusu ceva reu; éra altii sunt de parere cã numai de petrecere au esítu afara. Mai lamuritu ni voru aretá pertractãrile. — Dupa seirile mai nóue potemu díce si noi, cã Parisulu inca totu se ocupa de acelu grósnicu omoru. Relativu la asta vomu estrage câte-va sciri dintr'unu diariu de Paris. „Imperatoriu in tóta diu'a pretinde a fi incunoscintiatu despre acelu faptu grosavu, si si-a esprimat mirarea, cum se potu intemplá astu-felu de lucruri chiar la portile Parisului. — Diuarele cari referéza despre acestu omoru, se cumpera si se cite scu multu. Femeile din comun'a Pantin au facutu o lista si contribuescu pentru aredicarea unei capele in acelu locu. Tôte dílele se ducu acolo din Parisu se véda locul acél'a. Demulte ori omulu e silitu sê vedea acolo lucruri profane, anume, in acelu locu unde cu câte-va díle mai nainte sangerara atãtia nevinovati, unii inceptu a-si petrece. Faim'a, cã ucigatorii sunt prinsu, nu este basata. O alta scire ni spune, cã parintele nu a fostu partasiu. Acél'a, pre carele l'au prinsu in Havre si care a voitu sê se sinucida prin aceea, cã a saritu in apa, nu a fostu Gustavu Kinck, ci unu tineru cu numele Traupmann, la care au aflatu nesce scrisori de a le betranului Kinck si de aice s'a escatu faim'a, cã e fiulu seu. Altu-cum asié sunt persecutati, in câtu de sunt in viétia, trebuie sê devina prinsu. Se vorbesce cã soci'a lui Kinck pentru aceea nu a voitu a merge in Elzas, pentru cã nu scia vorbí germanesce. Afara de aceea éra tare avara. Anii sunt de parere, cã au participatu si altii, de órece la asié macelaria s'au recerutu multa potere. Cine scie, ce se va mai descoperi. — Acuma circuléza si aceea fama, cã famili'a Kinck a traitu in cea

mai buna întielegere, si că e imposibilu, ca parintele si fiulu sê fi încercatu asié ceva, mai probabilu e că o banda de hoti a ucisu pre toti ascundendu pe parintele si fiulu si ca sê nu atraga atentiunea politiei a supra loru, au pusu vin'a pe parinte si fiu. Traupmann a marturistu, că dinsulu e partasiu in ucidere, pentru că a ajutat la tata si fiu." Aceste le dîce unu diuariu de acolo. Chiar candu voiamu sê inchiiaîmu ni veni la mana ce-va mai nou. — Dupa cele mai prôspete depesie cadavrulu lui Gustavu Kinck s'a aflatu, totu pe campulu Pantin vulneratu de cutîte in multe locuri. Dupa o alta scire: Ioanu Kinck (parintele) s'a aflatu mortu. Asié dara presupunerea, că ei ar fi ucigatorii, nu e basata. Ucigatoriulu e Traupmann, care fu prinsu in Havre. La dinsulu s'au aflatu mai multe scrisori despre bunurile familiei lui Kinck. Acést'a familia a voitu sê se mute in Elzas, pentru ce si-a vendutu tôte bunurile. Aceste au ajuns la cunoscenti'a lui Traupmann, pentru aceea a croitu infernalulu planu. Elu a sciutu că Gustavu, fiulu celu mai betranu a familiei Kinck, nu e a casa, pentru aceea in numele lui a chiamatu famili'a Kinck in Paris. — Traupmann e unu june de 20—22 de ani, de langa Mülhausen din Cerney. In Havre s'a incortelatu la otelulu New-Yorc, apoi a mersu de a intrebatu, cătu costa drumulu pana la New-Yorc. Pe la 11 ôre fu prinsu. Din marturisirile lui de pana acum scimu numai atâte: Elu inca e din Roumbaix, a siediutu intr'o strada cu Kinck. A capetatu bani ca sê fia partasiu la omoru. Partasiu au fostu parintele si fiulu. De ôrece nu a sciutu locuinti'a lui Gustavu, se intelnira intr'o cafenea. De la ucidere, dîce că nu a mai vediutu pe betranulu Kinck. Gustavu i-a datu scrisorile, ca sê fuga cu ele. Inse tôte aceste sunt mintiuni de a le lui. — Traupmann de curendu fu dusu in Parisu. Multi sunt de parere, că a omoritu mai întâiu pe parintele apoi a insielatu soci'a afara. Vomu reveni.

Felurite.

△ (Alesandru Humbolt n. 1769, 14 sept. † 1858, 15 maiu.) „In imperiulu meu nici odata nu apune sô-rele“ — a dîsu Carolu alu cincile imperatulu germaniloru. Chiar aceea potemu dîce si despre Humbolt, ce a dîsu imperatulu Carolu, pentru că dinsulu mai tôte ramurile scientiei le-au radica tu la perfectiune. Din punctu de vedere sciintificu numai singuru elu a fostu care a descoperitu Americ'a. Vulcanele si giganticele munti numai prin dinsulu devenira obiecte atâtu de insemnate in geologia. Elu a demustratu, — aceea ce pana atunci lumea numai a presupusu, éra cei mai multi au negatu, si a aratatu — legatur'a a celoru dône fluvii gigantice, cari sunt cunoscute sub numele de Orinoco si Amason, luandu-si calea prin cele mai periculôse locuri. Acést'a caletoria a lui a facutu fundamentu hidrografiei sciintifice! Insemnârile de caletoria a le lui sunt tesau-re fôrte pretfôse, cuprindu descoperiri gigantice si lumii necunoscute pana atunci. Setea pentru sciintie la Humbolt a fostu mare, dóra nici nu esista atare ramu alu scientiei ce Humbolt sê nu-lu fi amintitu si cualificatu in caletoria sa in Americ'a, si pentru aceea sperâmu a nu fi numiti esagerati numindu-lu mai susu, adeveratulu descoperitoriu alu Americiei in întielesu sciintificu. Humbolt pe atunci a impreunatu lumea vechia cu cea noua prin

o cugetare electrica, si candu a comparatu fluvii le, vulcanele, plantele si animalele acestoru dône lumi, atunci a pusu fundamentulu la geologi'a asemenetoria. — Se întielege, că din acestu punctu de vedere locuitorii Americiei si relatiunile loru inca nu au potu remané neinsemnate de Humbolt. Aceste scrieri a le lui Humbolt sunt grandiose, sunt extraordinarie. — Spaniolii si altii au respitu tôte urmele ce aru poté revocá Indioniloru memori'a trecutului loru; éra Humbolt din ruinele facute de dînsii a aretatu lumii cultur'a de odinióra a Mexicaniloru. A aratatu cătu de bine sciau ei anumerá timpulu si ce calindariu corectu au avutu dînsii. Elu a cetitu si deslegatu hyelografiele esplicandu insemnateea loru, si totu dinsulu a aretatu, că pe langa tôte diformitateea semneloru, cătu a fostu de latîta sciinti'a scrisa pe hartia gatita din frundia de Mangaey. Humbolt caracteriséza bisericile loru, aréta invasiunea loru ce s'a inceputu de média-nôpte. Afara de civilizatiunea celoru din Mecsico si a altoru Indieni mai amintese inca si despre Incaché din Peru si despre Muyscháché de pe campiele Boliviei. — Nu ni permite spatiulu, si lasâmu pentru altii mai competinti sê vorbésca despre acestu mare geniu si omu mare, ci si noi, ca fiacare i datorimu stima nôstra, pentru că a facutu multu, si tôte pentru omenime.

Gâcitura de semne

de Iulian'a Petri.

△ a ** u i ** iéşia Şe ei u △ e,
△ a ** u ei ** i Şu i ** Ş e X a Ş u,
△ e ai ** a △ u Ş u ' a ** u — u † u — u † △ e
A ** i † o u △ e au ± X u a Ş u ?

△ a u Ş a a ** a △ e ± △ i e
△ ' a † Ş u ' a ** u — u e ± ** a Ş a Ş o u
† ' a u X e u Ş u △ u ** e i △ i e
□ u ' a — u † △ e † u i a — o u !

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 35.

Multu e dulce si frumôsa,
Limb'a ce-o vorbimu,
Alta limba armoniôsa,
Ca ea nu gasimu.

Deslegare buna primiramu de la domnele si domnisiôrele Luis'a Murgu n. Balcu, Iulian'a Petri; si de la domnii Radu Popea, Georgiu Marcescu, Vasiliu Olariu, Constantinu Ungurênu, Ilie Sporea, Petru Sporea, Alesandru Frumosu, G. Rosiu.

Post'a Redactiunii.

Agrisiu. Cartea s'a tramisu in septoman'a trecuta. Sperâmu, că ai primit'o.

San'-Nicolau. Novel'a se va publicá acusi.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.